

ΓΡΑΠΤΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2012

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 2 ώρες
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 12/06/2012

ΒΑΘΜΟΣ:

ΥΠΟΓΡΑΦΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΗ/ΤΡΙΑΣ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:

ΤΜΗΜΑ:

ΑΡ. :

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από έξι (6) σελίδες.

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τρία (3) μέρη. Να απαντήσετε σε όλα τα μέρη και σε όλα τα ερωτήματα στα φύλλα απαντήσεων που σας έχουν δοθεί.

ΜΕΡΟΣ Α': ΓΛΩΣΣΑ

(ΜΟΝ. 6)

Ζούμε σε μια κοινωνία στην οποία αισθανόμαστε συχνά ότι απειλούμαστε. Η παγκοσμιοποίηση, οι φυσικές καταστροφές, η οικονομική κρίση, οι δυσκολίες της καθημερινής ζωής μάς δημιουργούν την αίσθηση ότι δεν τα καταφέρνουμε πλέον να αντιμετωπίσουμε απειλές που είναι συχνά απρόβλεπτες. Αισθανόμαστε **ανυπεράσπιστοι** και ανίκανοι να δράσουμε, και συνεπώς φοβόμαστε. Είναι ένας ακαθόριστος φόβος τον οποίο μεταφέρουμε κυρίως στους ξένους.

Ο γάλλος κοινωνιολόγος Αλέν Τουρέν εξηγεί το φαινόμενο της ξενοφοβίας ως αντίδραση που αποκαλύπτει τις αντιφάσεις μιας όλο και πιο κατακερματισμένης και ανασφαλούς κοινωνίας: «Μέσα από την ξενοφοβία εκδηλώνεται ο φόβος για όποιον είναι διαφορετικός από μας όχι μόνο στη φυσική του μορφή, αλλά και στην κουλτούρα, τη θρησκεία ή τους τρόπους ζωής.

Τα χαρακτηριστικά του άλλου, ωστόσο, είναι μόνον ένα πρόσχημα, για να μπορούμε να προβάλλουμε πάνω του τις δικές μας αγωνίες. Απορρίπτοντας τον άλλον για το ένα ή το άλλο χαρακτηριστικό του, η ξενοφοβία **θέτει** σε κίνηση μια δυναμική η οποία φτάνει ακόμα και να αρνείται την ανθρωπιά του άλλου, χαρακτηρίζοντάς τον μη ανθρώπινο, επειδή είναι διαφορετικός από μας. Η απανθρωποποίηση του άλλου είναι μια από τις χειρότερες συνέπειες της ξενοφοβίας. Για τον ξενόφοβο γίνεται αδύνατο να ζήσει μαζί με τους άλλους, απέναντι στους οποίους λειτουργεί ένα αληθινό ταμπού. Οι άλλοι γίνονται αντιληπτοί ως ακάθαρτοι. Η παρουσία τους απειλεί την καθαρότητα μιας εξιδανικευμένης κοινότητας, η οποία επομένως πρέπει και να προστατευτεί.

Με αυτόν τον τρόπο γεννιέται ο απόλυτος ξένος, που γίνεται παγκόσμια απειλή απέναντι στην οποία πρέπει να αμυνθούμε. Ωθούμενος ως τις ακραίες συνέπειές του, ένας τέτοιος συλλογισμός παράγει το ρατσισμό, δηλαδή την πιο ακραία μορφή της ξενοφοβίας.

Η αύξηση της ξενοφοβίας είναι μια ανησυχητική ένδειξη για την κοινωνία μας. Βέβαια, αν εξετάσουμε το ζήτημα σε μιαν ιστορική προοπτική, παρατηρούμε πως η ιστορία του κόσμου κυριαρχήθηκε συχνά από την απόρριψη των άλλων, των "βαρβάρων", των διαφορετικών. Στο παρελθόν υπήρξαν πολύ χειρότερες καταστάσεις από τις σημερινές, όπως, για παράδειγμα, εκείνες που γεννήθηκαν από τη μεταχείριση των δούλων και από την αποικιοκρατία. Σήμερα ωστόσο, έπειτα από μια μακρά περίοδο κατά την οποία η

ξενοφοβία φαινόταν βαθμιαία να υποχωρεί, φαίνεται ότι επιστρέφει και μας γυρίζει πίσω στη βαρβαρότητα.

Για να κατανοήσουμε τις αιτίες αυτής της εξέλιξης, πρέπει να πάρουμε υπόψη μας ότι ζούμε σε μια κοινωνία πιο ανοιχτή και πιο κινητική, στην οποία οι επαφές ανάμεσα σε διαφορετικούς πληθυσμούς είναι πιο εύκολες και αυξάνονται διαρκώς. Είναι μια κατάσταση που παράγει αντιφατικές συνέπειες διότι θα αναμέναμε οι άνθρωποι να έρχονται σε μεγαλύτερη επαφή μεταξύ τους.

Η ξενοφοβία, βέβαια, γεννιέται και από μια κρίση ταυτότητας, αλλά **δεν ενισχύουμε την ταυτότητά μας καταπολεμώντας όποιον είναι διαφορετικός. Αντίθετα, η επίγνωση της ταυτότητάς μας μεγαλώνει μέσα από το διάλογο με τον άλλον που διαφέρει από μας.** Σε κάθε περίπτωση, είναι αλήθεια ότι η ξενοφοβία γεννιέται όταν μια ταυτότητα αισθάνεται ότι κινδυνεύει από απειλές που δεν είναι άμεσα αναγνωρίσιμες. Η παγκοσμιοποίηση, εκτός του ότι θέτει υπό αμφισβήτηση την ταυτότητά μας, απειλεί και την ικανότητά μας για **δράση**.

Είναι πρόδηλο ότι η ασφάλεια είναι **δικαίωμα** όλων, το οποίο πρέπει να είναι εγγυημένο, ιδίως στο πιο αδύναμο **τμήμα** του πληθυσμού. Δεν πρέπει, ωστόσο, να πέφτουμε στη δημαγωγία, καθιστώντας υπεύθυνες για τις δυσκολίες μας ολόκληρες ομάδες ανθρώπων. Σήμερα όλες οι στατιστικές μάς λένε ότι η εγκληματικότητα είναι έργο κυρίως νέων μη μεταναστών. Η εγκληματική απειλή, **επομένως**, έρχεται από το εσωτερικό της χώρας και όχι από το εξωτερικό. Δεν είναι οι μετανάστες, που ζουν μέσα στην ανασφάλεια, εκείνοι που απειλούν την ασφάλειά μας. Χρειάζεται να συνεχίζουμε να το επαναλαμβάνουμε και να προσπαθούμε να επεξεργαζόμαστε πολιτικές ικανές να συνδυάζουν φιλοξενία των άλλων και δικαίωμα στην ασφάλεια».

Θανάση Γιαλκέτση, *Σημειωματάριο Ιδεών*, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία 5/7/09 (διασκευή)

Ερωτήσεις:

1. α. Να γράψετε έναν τίτλο για το κείμενο σχετικό με το περιεχόμενό του. (Μον.0,25)
β. Να γράψετε τη θεματική πρόταση και την πρόταση κατακλείδα της 1^{ης} παραγράφου. (Μον.0,5)
2. Σύμφωνα με το πιο πάνω κείμενο:
(α) Να αναφέρετε δύο(2) χαρακτηριστικά της ξενοφοβίας. (Μον.0,5)
(β) Να εξηγήσετε με δικά σας λόγια την πιο κάτω περίοδο: «...η επίγνωση της ταυτότητάς μας μεγαλώνει μέσα από το διάλογο με τον άλλον που διαφέρει από μας.» (Μον.0,5)
3. (α) Να εντοπίσετε και να αντιγράψετε μια **τελική** και μια **αιτιολογική** πρόταση της 3^{ης} παραγράφου. (Μον. 1)
(β) Να γράψετε τι δηλώνει η καθεμιά. (Μον.0,5)
4. α) Να εντοπίσετε και να αντιγράψετε μια **δευτερεύουσα ειδική πρόταση** που βρίσκεται στην 5^η παράγραφο του κειμένου και στη συνέχεια να την αναλύσετε συντακτικά. (Μον.1)

5. Οι λέξεις **τμήμα** και **κρίση** στο κείμενο είναι πολύσημες. Να γράψετε μια (1) πρόταση για την κάθε λέξη στην οποία η κάθε λέξη να έχει διαφορετική σημασία από εκείνη που έχει στο κείμενο.

(Μον.0,5)

6. Να βρείτε στο κείμενο:

- (α) ένα συνώνυμο της λέξης **ανυπεράσπιστοι** και
- (β) ένα αντίθετο της λέξης **δικαίωμα**.

(Μον.0,5)

7. Να γράψετε ένα ομόηχο ή ένα παρώνυμο των πιο κάτω λέξεων:

- (α) **δράση**
- (β) **επομένως**
- (γ) **θέτει**

(Μον.0,75)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(ΜΟΝ. 8)

Σε μια συζήτηση στην τάξη σας για τους μετανάστες που εργάζονται και ζουν στη χώρα μας, εκφράζεται γι' αυτούς η άποψη ότι είναι υπαίτιοι για την ανεργία των ντόπιων, απολίτιστοι, εγκληματίες, επικίνδυνοι για τον πολιτισμό μας.

Να γράψετε ένα άρθρο για τη σχολική εφημερίδα στο οποίο να αντικρούετε την πιο πάνω ρατσιστική άποψη και να προτείνετε τρόπους με τους οποίους η οικογένεια, το σχολείο και η κοινωνία μπορούν να βοηθήσουν τους νέους να τηρούν τη σωστή στάση απέναντι στο θέμα του ρατσισμού. (300- 350 λέξεις)

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

(ΜΟΝ. 6)

Ι. Του γιοφουριού της Άρτας, Δημοτικό Τραγούδι

Σαράντα πέντε μάστοροι κι εξήντα μαθητάδες
γιοφύρι-ν- εθεμέλιωναν στης Άρτας το ποτάμι.
Ολημερίς το χτίζανε, το βράδυ εγκρεμιζόταν.
Μοιριολογούν οι μάστοροι και κλαιν οι μαθητάδες
«Αλίμονο στους κόπους μας, κρίμα στις δούλεψέ
ολημερίς να χτίζουμε, το βράδυ να γκρεμίζεται!»
Πουλάκι edιάβη κι έκατσε αντίκρυ στο ποτάμι,
δεν εκελάηδε σαν πουλί, μηδέ σα χελιδόνι,
παρά εκελάηδε κι έλεγε, ανθρώπινη λαλίτσα:
«Α δε στοιχειώσετε άνθρωπο, γιοφύρι δε στεριώνει,
και μη στοιχειώσετε ορφανό, μη ξένο, μη διαβάτη,
παρά του πρωτομάστορα την όμορφη γυναίκα,
πόρχεται αργά τ' αποταχύ και πάρωρα το γιόμα». [...]

Ερώτηση:

1.α. Σε ποια κατηγορία δημοτικών τραγουδιών ανήκει το τραγούδι “Του γιοφυριού της Άρτας”; (Μον.0,25)

β. Να βρείτε και να καταγράψετε δύο (2) χαρακτηριστικά των δημοτικών τραγουδιών και να τα κατονομάσετε .

(Μον.1)

II. Ερωτόκριτος, Βιντσέντσου Κορνάρου

[...] Επήγε εις του βασιλιού να τόνε δοκιμάσει
κι ελόγιαζε από μακρά με ξόμπλια να τον πιάσει,
αγάλια αγάλια αρχίνισεν αποκοτιά να παίρνει
και μια και κι άλλη αθιβολήν αλλοτινη του φέρνει.

ΠΕΖΟΣΤΡΑΤΟΣ

Λέγει : «Στους παλαιούς καιρούς, που 'σα μεγάλοι αθρώποι,
τα πλούτη και βασιλεια εκράζουντάνε κόποι,
'πειδή ετιμούσανε πολλά της αρετής τη χάρη
παρά τσι χώρες, τσ' αφεντιές, τα πλουτη, το λογάρι,
κι εσμίγασι τα τέκνα τως οι αφέντες οι μεγάλοι
με τους μικρούς οπού 'χασι γνώση, ανδρειά και κάλλη.
Όλα τα πλούτη κι οι αφεντιές εσβήνουν και χαλούσι
και μεταλλάσσουν, κι οι καιροί συχνιά τα καταλούσι,
μα η γνώμη εκεί που βρίσκεται και τσ' ευγενιάς τα δώρα
ξάζου άλλο παρά βασιλειά, παρά χωρια και χώρα
ουδ' ο τροχός δεν έχει εξάν, ως θέλει να γυρίσει,
τη γνώση και την αρετή ποτέ να καταλύσει».[...]

Ερώτηση:

2. Να καταγράψετε:

- α. με ποιον τρόπο σκέφτεται ο Πεζόστρατος να προσεγγίσει το βασιλιά και
β. τρία (3) επιχειρήματα με τα οποία προσπαθεί να τον πείσει να δεχτεί το γάμο.

(Μον. 2)

III. Το Άξιον εστί, Η Γένεσις, Ο. Ελύτη

Και πολλά τα λιόδεντρα
που να κρησάρουν στα χέρια τους το φως
κι ελαφρό ν' απλώνεται στον ύπνο σου
και πολλά τα τζιτζίκια
που να μην τα νιώθεις
όπως δε νιώθεις το σφυγμό στο χέρι σου
αλλά λίγο το νερό για να το' χεις Θεό και να κατέχεις τι σημαίνει ο λόγος του
και το δέντρο μονάχο του
χωρίς κοπάδι
για να το κάνεις φίλο σου
και να γνωρίζεις τ' ακριβό του τ' όνομα.
[...] ΑΥΤΟΣ
ο κόσμος ο μικρός, ο μέγας!

Ερωτήσεις:

3. Να γράψετε δύο(2) χαρακτηριστικά του ελληνικού νησιώτικου τοπίου έτσι όπως παρουσιάζονται στο απόσπασμα. (Μον.0,5)

4. Να εξηγήσετε το νόημα του στίχου : «ΑΥΤΟΣ
ο κόσμος ο μικρός, ο μέγας!» (Μον.0,25)

IV. Ένα τραγούδι για τον Ριμαχό, Π. Μηχανικού

Και ποιος ήτανε τόσο λεβέντης
όπως τον Ριμαχό
που έσκυψε και φίλησε το χώμα
απ' όπου διάβηκε η αγαπημένη του
κι αυτή προχωρούσε υπερήφανη κι ακατάδεχτη
κι οι άλλοι τον είπανε βλάκα
κι αυτός ξανάσκυψε και ξαναφίλησε το χώμα
ξέροντας πως οι άλλοι τον λέγανε βλάκα.

Και τα στήθια του ήταν γεμάτα χαρά.
Γεμάτα χαρά.

Ποιος ήτανε τόσο λεβέντης όπως τον Ριμαχό.
Εφτά χιλιάδες φορές θα σκοτώνονταν
για να υπερασπιστεί το χώμα
απ' όπου διάβηκε η αγάπη του.

Ποιος είναι λεβέντης σαν τον Ριμαχό
ποιος έχει αγάπη σαν τον Ριμαχό
να υπερασπιστεί τούτα τα χώματα.

Ερώτηση:

5. Να γράψετε τι συμβολίζουν στο ποίημα οι μορφές της «αγαπημένης» και των «άλλων». (Μον.1)

V. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

«Λωξάνδρα», Μαρίας Ιορδανίδου

« Η Λωξάνδρα λέει γεννήθηκε στην Πόλη, την εποχή του «αδικιωρισμέ...».

-Σους, μπρέ, θα μας κάψεις.

-Του Πολυχρονεμένου Παντισάχ Αβδούλ Μετζίτ, που κακό- χρόνο-νάχει.

- Σους, σε λένε. Τρελάθηκες και ξεφωνίζεις έτσι;

Καλέ δεν ξεφώνισε! Ξεφώνισε η Λωξάνδρα; Σιγά το είπε. Μα το σιγά της Λωξάνδρας είναι καμπάνα της Αγιά- Σοφιάς. Μεγάλη φωνή έχει η ευλογημένη και δεν μπορεί να την κάνει ζάφτι.

Μα όλα της μεγάλα είναι. Μεγάλη φωνή, μεγάλη καρδιά, μεγάλη κοιλιά, μεγάλη όρεξη. Μεγάλα πόδια με καμάρα και αψηλό αστράγαλο. Μεγάλα χέρια πατριαρχικά, ορθόδοξα. Χέρια για χειροφίλημα. Δάκτυλα μακριά και торνευτά, καμωμένα για να ευλογούν και να μοσχοβολούν μαχλέπι και λιβάνι. Χέρια πλασμένα για να δίνουνε. «Λάβετε φάγετε», λεν οι ανοιχτές οι χούφτες της απάνω στο τραπέζι. [...]

Ερώτηση:

6. Με αφορμή το πιο πάνω απόσπασμα αλλά και ολόκληρο το βιβλίο να παρουσιάσετε τέσσερα (4) χαρακτηριστικά της προσωπικότητας της Λωξάνδρας και να τα τεκμηριώσετε. (Μον.1)

